

HAZAI *Karszt-és barlangkutatói* ESEMÉNYEK

BÚCSÚ DR. PAPP FERENCTŐL

Dr. Papp Ferenc professzor, a Budapesti Műszaki Egyetem Ásvány-Kőzettani Tanszékének vezetője, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat társelnöke és tiszteleti tagja 1969. január 10-én 68 éves korában hosszas és fájdalmas betegségben elhunyt.

Utolsó útjára, január 16-án a Farkasréti temetőben, elkíserte többszáz tanítványa, munkatársa és barátja, nemcsak Budapestről, hanem az ország legtávolabbi részeiből is.

A sírhantnál Társulatunk nevében dr. Kessler Hubert társelnök búcsúzott tőle, méltatta tudományos és tanító munkásságát, példamutató emberi magatartását, önfeláldozó segítőkészségét, amelynek a magyar barlangkutatók oly sokat köszönhetett. A Papp Ferenc által életre hívott Jósvalói Kutatóállomás és az általa nevelt kutatógárda nevében Maucha László búcsúzott.

Dr. Papp Ferenc emberi nagyságáról és maradandó életművéről a *Karszt és Barlang* 1968. I—II. füzetében részletesebben megemlékeztünk.

ELSŐ HAZAI BARLANGKLIMA ANKÉT

A Magyar Balneoklimatológiai Egyesület, a Magyar Meteorológiai Társaság és a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 1969. március 29-én rendezte meg a hazai első *barlangbioklimatológiai* ankétot.

Dr. Frank Miklós megnyitója után dr. Kérdő István tartott előadást „Egészségügyi szempontból végzett barlangklimatológiai vizsgálatok” címmel.

A következő előadó, dr. Kessler Hubert a geológiai tényezők szerepéről beszélt a barlangklima kialakulásában.

Dr. Mórik József előadása a „Gyógybarlangok levegőhigiénés követelményei” címet viselte, Csomor Mihály a barlangi klímaváltozások tapasztalatairól számolt be, míg Gáboros Miklós a barlangklimatológiai mérések speciális műszerproblémáit ismertette.

Az előadásokat élénk vita követte.

Az előadások és a vita magas színvonala azt bizonyította, hogy a magyar szakemberek a barlangklimatológiai kutatásokban és a barlangterápia kísérleti alkalmazásában nemzetközileg elismert, kiemelkedő eredményeket értek el.

B. D.

ÚJKŐKORI TELEPEK ÉS SÍROK AGGTELEKEN

Az aggteleki Baradla-barlang az újkőkorból élte ember eszközeinek egyik legismertebb lelőhelye. Kevesek előtt ismert azonban, hogy a barlang bejárata előtti térségen is tanyázott a bükki kultúrájú ember, sőt ez volt az élettere, csak a zord időjárás és a veszély űzte a barlangba. A barlang előtt folyó tereprendezés és parkosítás hozta most felszínre a települést, amely 10 m-es átmérőjű, tanyahelyszerű települési rendszerre vall. Hat-nyolc ilyen tanyahely állott fenn, amely egy-egy nagycsalád tartózkodási és temetkezési helyeit őrizi. Magyarai Gábor barlangigazgató kérésére ez év április-májusában feltártunk egy tanyahelyet, ahol egy 4×5 m-es, lekerekített téglalap alaprajzú, sároztott házalapot találtunk, amelyet a déli oldal kivételével, négy tűzhely vett körül. A megtalált cölöplyukak alapján megállapítható, hogy a ház középső részét könnyű szerkezetű, gallyból, nádból, fűből készült tető védte az időjárás viszontagságai ellen. A tanyahely szélén

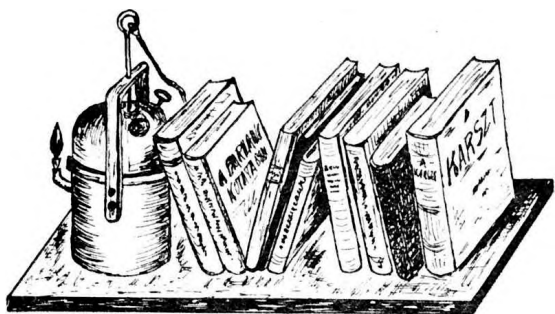
feltárt sírokban három zsugorított csontvázat találtunk, sironként három-négy edénymelléklettel és ezek a bükki kultúra i.e. 3500—3200 közötti évek-ből származó első hiteles temetkezései.

Az ásatás tudományos jelentőségét az adja meg, hogy a nagykiterjedésű, megnyitott házalapok vizsgálata során sikerült olyan rétegtani megfigyeléseket tenni, amelyek lehetőséget adnak a bükki kultúra belső fejlődésének és genetikájának az eddiginél biztosabb alapokon nyugvó megállapításához. Az első települők még a vonaldíszes kultúra hordozói voltak, akik az akkori felszínre építették első tűzhelyeiket. E nép kerámia-művességéből és a délről jövő hatások révén alakult ki a neolitikum leg-szebb edényművessége, melynek edényei a legjobb minőségű terrarossa agyagból sűrű karcolással, nagyon változatos ornamentikával készültek. Hosszú időn keresztül még együtt élt a két stílus, de az új továbbfejlődve, a motívumkombinációk ezreit

hozta létre és szépsége mellett a korábbi el is tűnt. A rétegek ennek a fejlődésnek a tanujelei az aggteleki Baradla-barlang előtti szabadföldi telepen, hasonlóan a barlang domicai szakaszához, ahol azokat a csehszlovák kutatás már korábban feltárta.

Ha mód nyílik arra, hogy Aggteleken a barlang kialakulását és történeti múltját bemutató állandó kiállítást rendezhessünk, a feltárások után a bükki kultúrájú embereknek mind a barlangi, mind a szabadföldi életét rekonstruáljuk és a közönség elé tárjuk.

Dr. Korek József

A SZPELEOLÓGUS KÖNYVESPOLCA

Dr. Balogh Ernő: Cseppkő világ

Ifjúsági Könyvkiadó, Bukarest. 1969. p. 204. 30 fénykép, 42 ábra.

„Ha valaki csak felületen kíváncsisággal jár barlangban, olyanféle benyomása lehet, mintha egy mesebeli város utcáinak kirakatai között sétálna. A városi és barlangi kirakatok között azonban nagy a különbség. Városi kirakatokba az üzlet minden csábító tárgyát ki szokták tenni; viszont a barlangok „kirakatának” az anyaga általában nagyon szegényes ahhoz képest, amit valójában rejt. Aki alaposabb betekintést kíván a föld alatti világ rejtelseibe, annak bizonyos előképzettségre kell szert tennie. Az avatatlanszemlélő nem is sejti, hogy a feltűnőbb tárgyakon és jelenségeken kívül még hányféle jelentéktelennek látszó apróságra kell figyelnie.”

Ezekkel a mondatokkal kezdi munkáját Balogh Ernő ny. professzor, az erdélyi barlangkutatás doyenje. Fél évszázados kutatómunkájának legjavát kötötte csokorba és nyújtotta át az új generáció kutatóinak. Kedvenc barlangjain (a Meziádi-, a Komárniki-, a Popováci- és más barlangok) kívül főleg a barlangi képződmények (a lublinit és átfomálási termékei) kristálytani érdekességeivel

foglalkozik oly közvetlen módon, hogy a „nehéz téma” a nem szakember számára is könnyen érthetővé és figyelem-lekötővé válik. Nagyon tanulságosak a klímaváltozások barlangi nyomaira vonatkozó megfigyelései, az elindított okfejtés-sorozatokat sok talány megfejtését könnyítik meg. A még megoldatlan kristálytani problémák felvetésével is gondolkodásra és vizsgálódásra serkenti az olvasót, s különösen a szakembert: Balogh Ernő műve így túlnő kora időbeli korlátain és messze előre mutat.

Dr. Balázs Dénes

Vértesszőlősi: Kavicsösvény.

A vértesszőlősi előember regénye.

Gondolat, 1969. p. 234. 20 oldal fekete és 24 oldal színes melléklettel.

A hazai régészet eddigi legjelentősebb eredménye kétségtelenül Sámuel, a vértesszőlősi előember telepének felfedezése. A könyv voltaképpen Sámuel és népének története, úgy ahogy és amennyiben ezt rekonstruálni lehet a leletek és a hipotézisek alapján. A könyvet a tudós kutató a nagyközönség számára írta. Elolvasását csak ajánlani tudom mindenkinek, mert az őt világrészen végigvezető történet kapcsán a szerző sok humorral, iróniával és optimizmussal, olvasmányosan mutatja be a Kavicsösvényt, amit Sámuel és népe nyomán végigjárt.

Balthazár Zsolt

Tintilozov, Z. K.: Anakopijaszka propasztj.

Tbiliszi, 1968.

Az orosz nyelvű könyv a Grúz Szövetségi Köztársaság területén található Anakopijaszka-zsombolyt írja le. Ez a barlang Szuhumi városától északra 30 kilométerre nyílik egy mészkőfennsík 220 méter tengerszint feletti magasságban. Hossza másfél kilométer, mélysége 150 méter. A szerző részletesen ismerteti a barlangot és figyelemreméltó eredményeket közöl a barlangban lezajlott hidrológiai, geológiai, biológiai stb. vizsgálatokról. A könyvet ötvennél több fekete-fehér kép illusztrálja.

Vukov Péter

Hans Bauer: Unterirdische Welten

Brockhaus Verlag Leipzig. 1969.

A Föld alatti világok c. német nyelvű könyv nem törekszik új tudományos eredmények közlésére, egyszerűen népszerű ismeretterjesztő mű. A szerző számos barlangba, híres régi bányákba, alagutakba kalauzolja el az olvasót, de ismerteti a náci Németország szörnyűségei föld alatti üzemeit is. A könyv szép és válogatott fényképgyűjteménye között örömmel ismerünk fel számos magyarországi barlangi képet is, amelyek Hazslinszky Tamás felvételei.

Vukov Péter